

Elżbieta Kołosowska

Gdańsk, ul. Okopowa 7

Informator Archeologiczny : badania 31, 287-288

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

budowlanej o numerze geodezyjnym 213. W obrębie wykopu praktycznie nie wystąpił materiał zabytkowy. Wyjątkiem był tutaj fragment współczesnego (pierwsza połowa XX w.) kafla gzymsowego, który pozyskano z warstwy gruzu ceglanoego.

Materiały przechowywane są w PSOZ w Olsztynie.

Badania nie będą kontynuowane.

Dobryszycy, st. 19, gm. loco, woj. piotrkowskie - patrz: wczesne średniowiecze

DOBRZYŃ n. WISŁĄ, st. IV, gm. Dobrzyń, woj. włocławskie

- cmentarz nowożytny (XVIII-XIX w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe w związku z osuwaniem się cmentarza do Wisły, przeprowadzone w październiku przez dr. Andrzeja Florkowskiego (Instytut Antropologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu). Finansowane przez Wojewodę Włocławskiego. Piąty sezon badań. Przebadano powierzchnię 80 m².

Założono 4 wykopy. Odkryto i wydobyto 18 szkieletów dorosłych osobników (8 grobów męskich i 10 kobiecych), dobrze zachowanych, pochowanych w drewnianych trumnach. Większość pochówków to osobnicy w wieku 35-60 lat.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Antropologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu i PSOZ we Włocławku.

Badania nie będą kontynuowane.

Elbląg- Stare Miasto, st. 32, gm. loco, woj. elbląskie - patrz: późne średniowiecze

Gąbinek, st. 1, gm. Lubanie, woj. włocławskie - patrz: młodszy okres przedrzymski - okres wpływów rzymskich

Gąbinek, st. 6, gm. Lubanie, woj. włocławskie - patrz: młodszy okres przedrzymski - okres wpływów rzymskich

GDAŃSK, ul. Okopowa 7

- miejskie fortyfikacje z XV i XVII w.
- zabudowa miejska z XIX/XX w.

Ratownicze, przedinwestycyjne badania archeologiczne, przeprowadzone we wrześniu i październiku przez mgr Elżbietę Kołosowską (Muzeum Archeologiczne w Gdańsku). Finansowane przez inwestora „Centromor” SA, Gdańsk. Przebadano powierzchnię 0,5 m x 200 m².

Zarejestrowano następujące warstwy:

1. kamienny fundament gotyckiego muru obronnego; XV w.
2. relikty ceglanoego obiektu z XV/XV w., związanego z fortyfikacją miasta
3. poziom użytkowy XVI w. zdeponowany po rozebraniu XV-wiecznych fortyfikacji
4. relikty fortyfikacji istniejących w XVII-XIX w.
 - a. pozostałości wału
 - b. fosa od strony ul. Okopowej
 - c. mur oporowy wału
5. warstwy rozbiórkowe XVII-wiecznych fortyfikacji
6. obiekt ceglany z początku XX wieku

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku.

Badania zakończono.

Gdańsk, Stare Miasto - patrz: wczesne średniowiecze

GDYNIA-KOLIBKI, kościółek św. Józefa, woj. pomorskie

- relikty murowanego kościółka z 1763 roku

Badania przeprowadzone przez mgr. mgr. Olgierda Felczaka i Zdzisławę Ratajczyk (Muzeum Archeologiczne w Gdańsku). Finansowane przez Towarzystwo Przyjaciół Orłowa. Jeden sezon badań.

Miejscowość Kolibki (Kolebka-Colypka od kształtu terenu) pięknie usytuowana na wysokim brzegu zatoki, z przepływającą strugą Swiliną, przy ważnym bitym trakcie z Gdańska do Żarnowca i Pucka, od zawsze urzekała osobistości ze znacznych rodów patrycjuszowskich i szlacheckich.

W XIV-XV w. była posiadłością rycerską, w XVI w. szlachecką. Od 1657 roku przeszła w ręce rodu Radziwiłłów, a w 1685 roku – Sobieskich (sam król Jan III Sobieski często przebywał w kolibkowskim dworku i okolicznych dobrach, a po jego śmierci chętnie przemieszkiwała tu żona Maria Kazimiera z synami). W 1720 jeden z synów króla sprzedał Kolibki staroście puckiemu, którego z kolei syn posiadłość tę wraz z innymi dobrami odsprzedał właścicielowi Sopotu – hrabiemu Józefowi Przebendowskiemu. Tenże w 1763 roku ufundował w Kolibkach murowany kościół p.w. św. Józefa.

Kościół ten był budowlą orientowaną na planie krzyża łacińskiego. Od zachodu przylegała wtopiona w bryłę kościoła wieża nakryta blaszanym hełmem barokowym, Prezbiterium przykrywał dach trójpołaciowy, a całość dach dwuspadowy. Wewnątrz znajdowały się obrazy dobrego pędzla namalowane m.in. z polecenia królowej Marysienki.

Początkowo kościółek pełnił funkcję stacji dla pielgrzymów udających się do sanktuarium w Wejherowie, a od 1794 roku przyłączono go jako kościół filialny do parafii w Wielkim Kacku. Przetwał do 1939 roku. Niestety w końcu tego roku Niemcy doszczętnie rozebrali go jako relikw polskości tych ziem.

Celem badań archeologicznych było dokładne wyznaczenie położenia Kościoła św. Józefa w Gdyni Kolibkach, odsłonięcie całego zarysu fundamentów oraz uzyskanie jak największej ilości danych dotyczących parametrów murów głównych i stanu ich zachowania, gdyż na powierzchni brak było jakichkolwiek śladów jego konstrukcji. Założono dodatkowo 3 wykopy w wybranych miejscach: przy północno-zachodnim narożniku kościoła, w rejonie wieży oraz przy absydzie.

Już wykop I upewnił archeologów o daleko posuniętej destrukcji badanego obiektu. Po zdjęciu warstwy humusu i dojściu do przewidywanego poziomu stropu muru głównego kościółka (narożnik północno-zachodni), odkryto jedynie warstwę gruzu z zaprawą, będącego niewątpliwie szczątkową pozostałością po nim, grubości od 70 do 100 cm. Całkowita eksploracja, a także obserwacja profilu wypełniska wskazała, iż fundamenty po zniszczeniu zostały rozjechane i wtłoczone przy użyciu ciężkiego sprzętu do istniejących wcześniej pierwotnych wykopów fundamentowych. Duży stopień zniszczenia uniemożliwił ustalenie szerokości muru, pozostawił wątpliwości co do sposobu posadowienia ceglanych fundamentów oraz istnienia ławy fundamentowej. Być może jej szczątki odkryto w północno-zachodniej części wykopu, w postaci 3 dużych kamieni na osi muru.

Wobec powyższego stanu rzeczy odstąpiono od pierwotnego zamiaru odsłaniania całego zarysu fundamentów kościoła, gdyż ich całkowita destrukcja nie nadawałaby się do ewentualnej ekspozycji dla zwiedzających. Podobna sytuacja odnotowana została w wykopach II i III. Jedynym pozytywnym faktem było odkrycie w nich kilku całych cegieł.

Z materiałów ruchomych, pomijając gruz w postaci cegieł, fragmentów zaprawy, odkryto fragmenty okładzin miedzianych od witraży, niewielkie elementy posadzki, kilka fragmentów ceramiki nowożytniej, gwoździ żelaznych. Najbardziej wartościowym zabytkiem był solid-szeląg bity w Elblągu posiadający datę 1769, co precyzyjnie potwierdza czas budowy kościółka podawany w źródłach pisanych.

Przeprowadzone badania potwierdziły usytuowanie kościółka zgodnie z pomiarami geodetów i wykazały praktycznie całkowitą destrukcję zarówno murów jak też jego wnętrza. Przyniosły znacznie mniej danych niż zakładano w zakresie konstrukcji i posadowienia fundamentów oraz znikomą ilość zabytków ruchomych.